

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus V. De modis acquirendi beneficium Ecclesiasticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

alii, quos etiam Rotâ sic decidente, refert, & sequitur Barbosa in dict. c. de Monachis. 12. h. t. a. n. 7. ubi sic loquitur.

Illud in hac materia, de sustentatione congrua, *advertendum duxi, fructus in certos, seu pedem Altaris*, sic enim dicti fructus incerti compellantur *in congruam non computari*, & postquam ibidem pro eadem sententia retulit Rebuffum, Mantacam, duplicem Rotâ decisionem ex Farinacio, Belletium, &c. subiungit: etenim *venier non debet pendere ab incerto, cum non patiatur dilationem*, Cassad. decis. unic. n. 1. de mutuis petit: *Surdus decis. 323. n. 9.* An autem, & quando congrua Rectori augeri debeat? non erit abs re in presentarium investigare sub distinctione sequenti, aut congrua est *tenuis*, Rector tamen *potest vivere*, & sustentare onera Ecclesie? & tunc debet esse illâ contentus, & imputare sibi, quod *tenuis* beneficium acceptavit, sic *gloss. verb. necessitatem in c. 1. 20. q. 2.* Rebuff. de congrua n. 29. Mantica cit. decis. 22. n. 1. aut verò congrua est *ita tenuis*, ut Rector *non possit vivere*, & sustinere onera Ecclesie? & tunc, saltem per viam restitutionis in integrum, succurritur Rectori adversus assignationem congrua; & isto casu Rector acceptando non dicitur sibi præjudicasse, cum non agatur de præjudicio suæ personæ tantum, sed Ordinis Clericalis; Rota cit. decis. 449. n. 5. Hæc Barbosa *loc. cit.*

403 Præter hætenus dicta, not. 1. quando diximus, Regulares, etiam exemptos, posse ab Episcopis compelli, ut Clerico, quem ipsi præsentant instituendum in Ecclesiis, suo Monasterio incorporatis, assignent *coram ipso* sustentationem congruam, nec portionem ab antiquo debitam *minuant*, vel *mutent*, sine consensu Episcopi, debere intelligi, si tamen Ecclesia, & populus *subjectus sit Ordinario*, non autem, si *jure plenissimo* spectent ad Regulares, sic Barbosa in c. 1. h. t. in 6. n. 2. Deinde, de his, quæ ad sustentationem Ministrorū Ecclesie, vel hujus fabricam, ex præbendis deputata sunt, nihil ab Episcopo converti posse in suos usus per c. Ratio. 3. h. t. ibi: *Ratio nulla permittit, ut, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cujusquam usibus applicetur.*

Et quamvis Barbosa n. 3. ex hoc textu V. *pro communi utilitate*, contra sententiã, quæ resolvit, Clericos beneficiarios teneri

ad restitutionem illorum fructuum, quos voluptuose consumunt, non facientes servitium, vel facientes non debito modo, (quia ista sunt Ecclesiis oblata, ut pro ipsis offerentibus oretur, & inde pauperes alantur) teneat contrarium, dicens, beneficiatum *vanè, ac malè consumentem* fructus beneficii, *non teneri ad restitutionem*, quamvis peccet, & quidem mortaliter, *non contra justitiam*, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, videtur tamen distinguendum, inter proventus, quos habet beneficiatus ex suo beneficio, præsertim, si habeat redundantes sustentationi congrua.

Primò enim, si loquamur de fructibus, quos facit suos, implendo debite officium suum, omnino dicendum, eum peccare, si eos *vanè* prodigat, non tamen teneri ad restitutionem, si nihil ex his, qui reduntant in causas profanas expendat, sed tantum ex illis, quos licite potuisset impendere sustentationi suæ debita, nam hæc numeratur in his, quæ spectant communem utilitatem: dixi, quos facit suos implendo debitum officium, nam si secus, non videtur admitenda opinio Barbosa; sic enim fructus illos percipit, ut mercedem, *ex contractu oneroso*, qui obligat exstructa justitia, quæ omnino læditur, si *conductus non præstat laborem*, pro quo conductus est, qualiter nec conductus mercedem facit suam, labore non præstito, unde non est dubium, *teneri ad restitutionem.*

Si autem sermo sit de fructibus *reduntantibus* ultra sustentationem congruam, esto probabile sit, quòd etiam eos facit suos; id tamen solum procedit cum onere, ut eos expendat, non vanè, ac in res profanas, sed in causas pias, ut concedunt omnes, si tamen eos expendat *vanè* communi quoq; Doctorum consensione peccat, ut rectè notavit Barbosa; & quamvis sit sub opinione Doctorum, *an tunc peccet contra justitiam*, & obligetur ad restitutionem? multis nunc id negantibus; probabilior tamen est sententia affirmantium, quam ferè omnes antiqui tenent, & ut probabilior etiam amplexi sumus in Tract. Theol. de jure & justitia, q. 7. de dominio Clericorum, a n. 339.

ARTICULUS V.

De modis acquirendi beneficium Ecclesiasticum.

L Oquendo generaliter, id contingere 404 potest duobus modis, legitime scilicet ac iuste, & illegitime, seu non iuste. Iuste acquiritur institutione canonicâ, sumptâ gene-

generaliter, nimirum pro omni canonica beneficii provisione, ut exposuimus alibi, quæ contingit beneficii liberâ collatione, vel præsentati institutione, vel electi confirmatione; aut postulationis admissione, vel translatione legitimâ, vel etiam renuntiatione in favorem alterius, per Superiorem legitimum receptâ, ex quo sequitur beneficium *illegitimè*, seu non justè acquiri sine canonica institutione, per reg. 1. de reg. jur. in 6.

§. 1.

An beneficia Ecclesiastica jure consanguinitatis acquiri possint?

405 B. Beneficium Ecclesiasticum, vel bona Ecclesiastica, non acquiri legitime, ac justè, jure consanguinitatis, ex testamento, vel ab intestato, prima pars est ex c. ut nullus. 1. h. t. ibi: *ut nullus de Clero, sive populo, Ecclesiastica bona, jure consanguinitatis sibi requirat habenda.* Altera pars est, quia beneficium sine canonica constitutione, seu provisione non potest obtineri per. 1. reg. de reg. jur. in 6. sed acquisitio beneficii ex successione jure sanguinis, ex testamento, vel ab intestato, non est ex canonica institutione, sicut nec acquisitio ejus ex præscriptione, intrusione &c. per dicta in; cit. regula. 1. ergo.

Dices: beneficia *patrimonialia*, cum vacant, acquiruntur jure consanguinitatis, ut dictum est à num. 300. R. beneficia patrimonialia non acquiri *mero jure consanguinitatis*; sed deperdenter ab institutione, seu provisione canonica, si enim sint propriè *collativa*, non obtinentur sine libera collatione, si *electiva*, sine electi, vel postulati confirmatione, vel admissione: si *patronata*, sine institutione præsentati.

406 Quæstio ulterior est, an valeat pactum beneficiati cum altero, *de succedendo* in beneficio post mortem? 2. An vivente beneficiato, & jam in extremis constituto, institui possit tractatus de Successore? 3. an dari Coadjutor cum jure succedendi? 4. an saltem præsentari, vel nominari Successor, Antecessoris desperatâ vitâ? 5. an valeat institutio alicujus in beneficio sub conditione, ut alius succedat, si is, qui de præsentanti habet, moriatur, resignet, vel alio transferatur?

Ad 1. R. quòd non ex dicendis tit. 7. Tom. III.

Pactum enim de succedendo etiam jure civili reprobatur L. ult. C. de pact. ibi: *nobis omnes hujusmodi pactiones odiosæ esse videntur, & plenè tristissimi, & periculosi eventus.* Quare enim quodam vivente & ignorante de rebus ejus quidam paciscentes conveniunt? *Secundùm veteres itaque regulas sancimus, omnimodo hujusmodi pacta, quæ contra bonos mores inita sunt, repelli, & nihil ex his pactiõibus observari.*

Ad. 2. R. constat ex dictis si enim non excludat canonicam institutionem, non obest. Ad 3. constabit à ex tit. 6. de Clericis egrot. ad 4. R. quòd non, ex dicend. in tit. 7. de concess. præbend. nam talis præsentatio æquivaleret promissioni beneficii non vacantis, quæ nulla est.

Ad. 5. R. quòd non, constat ex c. Accipimus. 5. de pactis, ubi Alexander Pontifex ad Archiepiscopum Eboracensem scribens, accipimus, inquit, quòd quædam sint Ecclesie Clericis tali tenore concessæ, quòd, post eorum obitum, alii nominatim succedant; verum, quoniam hoc iniquum est, & Sacris Canonibus inimicum, & ideo non debet aliquatenus tolerari: mandamus, quatenus hujusmodi successiones, tam detestabiles, & iniquas, appellatione cessante, prohibeas, & omnino frivolas & inanes esse decernas.

§. 2.

De jure, quod acquirat provivus in beneficio.

407 Qualiter, & quando provivus in beneficio per viam electionis, vel postulationis, acquirat jus in beneficio, ad quod legitime electus, aut postulatus est? diximus lib. 1. tit. 5. de postulat. Prælat. & 6. de Electione; quæstio superest, de acquirente illud per liberam collationem, seu quando provivus est in beneficio propriè collativo, de quo diximus num. 243. In ordine ad hoc quæstio. 1. est, an Collatarius in beneficio sibi collato, acquirat jus aliquod in eo ex præcisâ collatione, etiam ante acceptationem? 2. suppositâ collatione; 3. si non acceptavit intra terminum pro acceptando præscriptum? 4. si primum acceptet post lapsum termini?

R. istarum quæstionum resolutionem pendere ex c. si tibi absent. 17. h. t. in 6. 408

N 2

ubi

ubi ex definitione Bonifacii VIII. dicitur: si tibi absenti per tuum Episcopum conferatur beneficium: licet per collationem huiusmodi (donec eam ratam habueris) jus in ipso beneficio, ut tuum dici valeat, non acquiras: ipse tamen Episcopus, vel quicumque alius, de ipso beneficio (nisi consentire recuset) in personam alterius ordinare nequibit. Quod, si fecerit, eius ordinatio facta de beneficio non libero, viribus non subsistet. Sed si Episcopus (notificatâ tibi collatione) ad consentiendum terminum competentem assignet, nisi consenseris, poterit eo lapsa beneficium liberè (cui viderit expedire) conferre. Antequam tamen ipsum contulerit: tuum poteris (non obstante, quod lapsus sit terminus) præstare consensum, & ex tunc in ipso non poterit aliter ordinari.

409 Ex hoc enim deducitur. 1. jus in beneficium absenti collatum non acquiri, donec acceptet, constat ex textu ibi: donec eam ratam habueris, & quamvis Barbosa in dict. c. 17. n. 6. cum Gonzalez, & aliis censcat, quòd collatio absenti facta det jus non in re, sed ad rem etiam ante acceptationem, fortassis ex eo, quòd Collator suppositâ semel collatione, etiam nondum acceptatâ, variare non possit, & nulliter alteri conferat, antequam prior Collatarius dissentiat intra terminum præfixum, videtur tamen ex hoc jus ad rem non probari, ut notavimus lib. 4. decretal. in hoc casu; cum & ipse Barbosa n. 8. dicat, ideo in hoc casu non esse locum pœnitentiæ, quia Episcopus confert ex necessitate, cum sibi retinere non possit, & jam functus est officio suo, secus asserens in donatione, & aliis actibus, qui ex mera voluntate fiunt, ergo non probatur jure aliquo existente in Collatario, ex quo patet ad quest. 1. & 2.

410 Deducitur 2. per collationem acceptatam acquiri jus in re in beneficio collato, etiam ante adeptam possessionem, per Rebuffum in praxi super reg. de non tollendo jure quasito, gloss. 6. n. 38. Flaminium de resign. benefic. l. 2. q. 16. num. 2. & c. eò quòd in spiritualibus ex solo titulo, absque traditione, plenum jus transfertur, ut per Tiraquel. de jure primogen. q. 17. in 11. n. 5. & opin. 12. n. 2. D. Barbosa p. 2. rubr. ff. solut. matrim. n. 83.

Deducitur 3. si Collatarius intra terminum à Collatore præfixum non acceptavit beneficium collatum, cum nullum jus ex præcisâ collatione adquisiverit; & dispositio legis, ne Collator alteri intra dictum terminum conferat, cessaverit, liberè illud conferre posse alteri; ex quo patet ad 3. ac demum etiam ad 4. prout notatur in textu ad finem in n. 408. ubi resolvitur affirmativè.

Not. præterea, quòd licet in aliis rebus, 411 solus consensus non sufficiat, ad acquirendum dominium eorum, sed insuper requiratur traditio, & apprehensio rei. L. traditionibus, 20. C. de pact. tamen in provisionibus beneficiorum, per solam collationem, & subsequenter acceptationem (quæ etiam inter absentes fieri potest) seu per consensum expressum voluntatis, acquiri jus in re, & quasi dominium beneficii, ante ejus apprehensionem, nam facilius in istis juribus Spiritualibus acquiritur jus in re, quam in rebus corporalibus, ut tradit Anchar. in hoc c. not. 1. Layman l. 3. tr. 1. c. 5. n. 8.

Not. 2. hoc, quòd præcedente n. diximus, 413 debere intelligi. 1. si beneficium collatum vacet, sic, ut nullus alius actu possideat; nam nec violentum possessorem, sine sententia Judicis, auctoritate propria licet spoliare possessione suâ, etiam injustâ; 2. si Collator ipse habeat jus mittendi in possessionem, non autem, si alius, cum isti præjudicari non possit.

Not. 3. acceptationem beneficii, ab 414 absenti collati, posse fieri non tantum per ipsum Collatarium, sed etiam ab alio ejus nomine ad hoc habentem mandatum speciale, saltem in genere, ut sio mandantis nomine acceptet beneficium vacans, si quòd absenti conferretur. Si quis autem ejus nomine interim acceptasset beneficium absenti, & adhuc ignoranti collatum; & is deinde hoc intra tempus pro acceptatione præfixum ratum habuit, censetur beneficium illi acquisitum ex tempore illius acceptationis, nam in dato casu nihil defuit, nisi consensus Collatarii, hic autem, durante tempore, quo acceptari potest, suppleri valet per ratihabitionem, sic Layman in c. Nonnulli. §. sunt & alii, de Rescript. n. 5.

§. 3.

De modis quibusdam particularibus
acquirendi beneficium.

415 **Q**uestio. 1. est, an beneficium acquiri possit, dato conferenti vicissim aliquo temporali? 2. an collatione extorta à Collatore per metum? 3. an per *rescriptum subreptione impetratum*? 4. an collatione clandestina? 5. an antequam vacet? 6. an admittens impositionem pensionis, vel similis oneris? 7. an solum ad tempus? 8. an ad acquirendum sufficiat collatio *alternativa*? 9. an collatio sine scriptura? 10. an collatione *conditionata*? vel *submodo*?

Ad. 1. R. non posse, interventu alicujus rei temporalis, quod etiam virtualiter habeat rationem compensationis, de quo latè egimus *lib. 5. tit. 3. de Simonia*, præsertim in beneficiis à n. 473. ex quo sequitur, beneficia debere conferri gratis. Ad. 2. R. negativè, si metus sit gravis, ac injustè incusus, sic, qui per metum amittendi patrimonium renuntiauit beneficio, illud reperere potest, ut dicitur *c. Abbas. 2. de his, quæ vi, ex quo habetur beneficia debere conferri*, consequenter *acquiri libere*, libertate excludente injusto metu extortam collationem. Ad. 3. R. negativè, si sermo sit de *rescripto Papali*, vel Legati Pontificii, ut colligitur ex *c. Cum adeo. 17. de Rescript. de quibus V. lib. 1. tit. 3. dixi Papali*: nam collationes beneficiorum, quæ fiunt à *Locorum Ordinariis* præsumuntur fieri ab illis, bene informatis super qualitatibus beneficiorum provisorum, id, quod expressè habetur in *Clement. Et si. 2. de Offic. Ordin. ibi: etsi ab Apostolica Sedis Legato, de beneficio facta collatio, beneficium aliud obtinenti, non valeat, nisi de illo, quod obtinet facta fuerit mentio specialis: in aliis tamen quibuslibet collationem beneficiorum habentibus, hoc volumus observari.*

416 Ex hoc enim deducitur. 1. beneficii collationem, factam ab inferiore Collatore quolibet citra Legatum Apostolicum, valere non factâ mentione de beneficio, quod prius habeatis, cui fit, & ideo in provisione factâ ab *Ordinario* non est opus impetranti, facere mentionem de obtentis, sic *Azor p. 2. l. 6. c. 10. q. 4.* & constat ex textu, ibi: *in aliis tamen*. Nam Episcopi, & Ordinarii intelliguntur providere *Ec-*

clesiis motu proprio, cum ad hoc teneantur, sed Papa, & Legati provident personis, & non Ecclesiis, sic *Felin. c. ad aures n. 15. Menoch. de arbitrar. casu 201. à n. 154.*

Ad. 4. R. collationem, & receptionem beneficii, factam clam, & occultè non esse quidem irritam, quandoq; tamen esse sub suspitione, & ut, cum probanda fuerit, hoc ritè fiat, exigi scripturam, vel testes, aliud est de electione clandestina ad Ecclesias Cathedrales, vel Conventuales non publicata, propter *c. Quia propter 42. de Elect. ad 5. R. negativè ex dicend. tit. 8. de concess. præbend.* Ad. 6. R. negativè *ex dict. lib. 5. à n. 473.* Ad. 7. R. quòd non, loquendo de beneficio propriè dicto, cum de illius naturâ sit, *esse perpetuum etiam in Beneficiato ex n. 151.* & ita tradit *Pyrrhus Corradus dispens. Apostol. l. 6. c. 2. n. 21.* Ad. 8. R. negativè, si collatio dicat, *huic, vel illi*, sic enim voluntas conferentis, ex qua vim habet collatio, redditur incerta, *arg. c. de elect. in 6. junct. gloss. V. incerta;* Ad. 9. R. sufficere *ad obtinendum jus in beneficiis*; non autem, ubi opus fuerit *probatione*, nisi adsint testes legitimi; quod tamen accipe de collatione facta ab inferiore, si enim fiat à Papa, vel ejus Legato, ad valorem opus est literis Apostolicis per Extravag. *Injunctæ* de Elect. inter cosuantes.

Ad. 10. distinguendum est inter conditiones appositas. Nam collatio facta sub conditione, quæ tacitè inest, si non exprimatur; vel si exprimatur, sed non aliter, quàm inest, non est suspensiva (ut diximus *l. 4. tit. de condit. apposit.*) consequenter non vitiat consensum Collatoris, quod etiam dicendum de conditione de præsentis, vel præterito, de qua possit notitia haberi; sic enim nec suspendit voluntatem conferentis, nec etiam incertam reddit; quod etiam procedit, si conditio talis sit omnino extrinseca, & impertinens ad beneficii, licet oppositè sentiat *Pirhing h. t. n. 64.* propter voluntatis *incertitudine*, ex tali conditione; at, hoc non sequitur, ubi conditio, etiam suspensiva, facile deprehendi potest.

Loquendo autem de *modali collatione* beneficii, nimirum collationi adjecto modo, seu certo onere vel simili, distinguendum est, & affirmandum *de modo*, qui tacitè inest, v. g. *ut deservias Ecclesie in Officio, quod ei ex institutione sua, vel fundatione incumbit, vel, ut intra annum*

fiat Sacerdos, si beneficium curatum conferatur non Sacerdoti: Secus est de modo repugnante substantiæ collationis, de quo V. dict. l. 4. tit. 5. de condit appos, vel de modo conferenti, præsentanti, aut instituenti pensionem aliquam, aut temporale aliquid in compensationem in beneficio collato constituendi, vel admittendi, ut constituatur, &c. hæc enim verè continent simoniam, secundum dicta lib. 5. tit. 3. de Simonia, de quibus V. etiam dicenda tit. 12. infra.

420 Præter dicta, quæstio est, qualiter procedendum sit in collationibus beneficiorum, quorum provisio pertinet ad Capitulum, prout est in Ecclesiis Cathedralibus Collegiatis, & similibus? Non egimus hic de collatione Prælaturæ, quæ fit electione, vel postulatione, cum de his jam actum sit lib. 1. tit. 5. & 6. sed solum de collatione aliorum beneficiorum, sive curatorum, sive simplicium, &c. & de hoc agitur in c. Cum in Ecclesiis, 33. h. t. in 6. ubi dicitur: cum in Ecclesiis Canonicorum receptio, aut præbendarum, vel beneficiorum collatio imminet facienda, absentes Canonicos (si commodè fieri valeat) esse vocandos; nisi consuetudo habeat, eos ad talia non vocari; alioquin, quod in eorum absentia fieri contigerit, eis instantibus irritari debebit.

Ex quo c. deducitur, quando collatio beneficiorum, vel receptio in Canonicum spectat ad Capitulum, ad ejusmodi actum vocari debere quemlibet Capitularium, si est in loco, unde commodè vocari possit (nisi aliud consuetudo habeat talis Ecclesiæ) secus contemptum agere posse ad rescindendam provisionem, factam se absente, & non vocato, cum debuisset, quod verum est, licet ejusmodi provisio facta esset à majori parte Capitularium præsentium. Nam, esto provisio pendeat à roto Capitulo, qua tali, & non à singulis: pendet tamen à singulis consensus in talem provisionem.

ARTICULUS VI.

De potestate conferendi beneficia.

421 DE hac materia, in quantum concernit potestatem Summi Pontificis, agitur in c. Licet. 2. h. t. in 6. uti dicitur: quod Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Roma-

num noscatur Pontificem pertinere, ita, quod non solum ipsa, cum vacant, potest de jure conferre, verum etiam, jus in ipsis tribuere vacaturis: collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, dignitatum, & beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium, specialius cæteris antiqua consuetudo Romanis Pontificibus reservavit, ubi occasione verborum plenaria dispositio, complures apud Barbofam in dict. c. Licet an. 2. tradunt, Papam esse Dominum beneficiorum ita, ut ad libitum de illis disponere possit, atque adeo, posse Pontificem in Beneficiatis, quidquid voluerit, privare, mutare, & extinguere: quamvis ab eod. n. 7. citetur in contrarium D. Thomas 2. 2. q. 100. Art. 1. & q. 63. a. 2. cum aliis, volentibus, Summo Pontifici commissam eorum dispensationem, à Christo, prout expedire judicaverit ad divinum cultum in terris, Ecclesiæ bonum commune, ac salutem animarum; & hoc ob expressam B. Pauli Auctoritatem 1. ad Cor. c. 4. ibi Sic nos existeret homo, &c. & 1. ad Cor. cap. 9. ibi: dispensatio mihi credita est, & 2. ad Cor. cap. 6. & cap. ult. ibi, Secundum potestatem mihi traditam, & facit illud Luca 12. ibi. Quis putas est fidelis Dispensator?

Not. autem, tribus potissimum modis à Summo Pontifice conferre posse, ac solere beneficia Ecclesiastica, ut docet Rebuffus in Praxi tit. de devolut. n. 46. Laymam l. 4. Theolog. moral. tr. 2. c. 10. an. 2. & alii; nimirum jure præventionis, concursus, & devolutionis. Licet enim etiam Ordinarii Locorum, & complures, alii, etiam inferiores, habeant concessam à Papa potestatem conferendi beneficia, per hoc tamen non esse ademptam Pontifici potestatem disponendi circa eadem, sed remanere etiam penes illum, & quidem majorem, ac potiorum, ut constabit ex seqq. quibus positus de primis duobus dicemus in seq. de tertio autem tit. 8. de concess. præbendæ.

§. 1.

De jure præventionis.

CUM ex n. 421. constet, in Summo Pontifice amplissimam esse auctoritatem, ac potestatem disponendi de beneficiis Ecclesiasticis, merito ei etiam attribuitur potestas ea conferendi jure præventionis, quod contingit, quando certæ personæ mandat provideri de beneficio vacante, vel